joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 49

A nyolcszázadik tétel. Adatok a *Területi Statisztika* tíz évéről[1]

MAROSI LAJOS

Az új folyam repertóriuma

A Központi Statisztikai Hivatal honlapján 2007-től Excel-formátumban megtalálható a *Területi Statisztika* repertóriuma. Most, hogy az új folyam 10. évének végére értünk, sikerült magunkat utolérni: az 1997. novemberi bemutatkozó számtól a 2008. januári megjelenésig valamennyi anyag megtalálható egy-egy sor (tétel) formájában. A táblázat oszlopai a szerző nevét, az esetleges társszerzőket, a cikk címét, az évet, a folyóirat számát, a rovatot, a kulcsszavakat, a szerző városát, a KSH-hoz való tartozását vagy attól való függetlenségét, valamint a lektor nevét tartalmazzák. A többszerzős tanulmányok annyi sort foglalnak el, amennyi a szerzők száma. (Csak a négynél nagyobb szerzői gárdát kezeltük másképpen: az első szerző neve után az **et al** kifejezés utal a többiekre. A társszerzők nevét ilyenkor a kulcsszavak között lehet megtalálni. Ez mindössze két cikk esetében fordult elő.) A táblázat tételeinek száma tehát nagyobb, mint a cikkek száma. Kronológiai sorrendben jelen írásom az utolsó, a nyolcszázadik tétel. Az alábbiakban a repertórium egyszerű rendezési, szűrési és keresési lehetőségeit felhasználva igyekszem jellemezni a folyóirat új folyamát.

A bemutatkozó és az 1998-as első szám még pontosan olyan terjedelmű volt, amennyit a szerkesztőség vállalt és tervezett: számonként 96, évenként 576 oldal. Azután lassú terjedelemnövekedés következett be. Kovács Tibor újraalapító-főszerkesztő életének utolsó évében, 2004-ben 624 oldalt töltöttünk meg, két évvel később pedig 656 oldalon tetőzött a terjedelmünk. A mennyiségi növekedésnek két okát érzékeltem: egyrészt, a szakmai köztudatba való visszakerülésünkkel párhuzamosan, egyre több kézirat érkezett a szerkesztőségbe, másrészt négy különleges számunk is volt, amelyek terjedelmesebbek lettek a szokásosnál. A 2004. márciusi számunkat majdnem teljesen az aprófalvaknak-törpefalvaknak szenteltük (s ebből külön megrendelésre nagyobb példányszámot nyomtattunk), 2005 júliusában Kovács Tibor-emlékszámot adtunk ki, 2006 júliusában pedig Kőrösy Józsefről emlékeztünk meg. Másképpen volt nevezetes a 2006. novemberi és a 2007. januári szám: az előzőben közöltük pályázatunk eredményeit, az utóbbiban kezdtük publikálni a díjnyertes cikkeket. A *Területi Statisztika* szóban forgó számai iránti érdeklődés az interneten ugrásszerűen megnövekedett. (A látogatók számát egy éve kísérjük figyelemmel.)

[1] A *Területi Staisztika* a magyarországi Központi Statisztikai Hivatal lapja.

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 50

A szerzők

Személyek, témák, műfajok

Az újraindulás óta megjelent 62 számunk írásait 348 szerző jegyezte. (Közéjük számítva néhány kollektívát is, például a szerkesztőséget 40 hírrel és kisebb írással, valamint az EUROSTAT-ot 5 közleménnyel.) 208 személynek jelent meg 1 cikke, 61-nek 2 cikke, 25-nek 3 munkája, 22-nek pedig 4 írása. Itt cezúra következik a sorban, ami alkalmat ad arra, hogy a továbbiakat meg is nevezzük.

Öt írással jelentkezett Bódiné Vajda Györgyi (új városok, MST-beszámoló, megyei és eurégiós közlemények), Farkas Veronika (új városok, megyei és regionális gazdaságstatisztikai elemzések), Fehérné Brandisz Katalin (új városok, megyei, régiós és eurégiós elemzések), Kapros Tiborné (kistérségi, nagyvárosi, megyei, regionális elemzések válságkezelésről, versenyről, vállalkozásokról), Mokos Béla (munkaerőpiacról, jövedelmekről, szociális helyzetről, idegenforgalomról vidéken, főleg az ország közepén – sok eredeti térképpel), Pálfalvi Zsoltné (egy nagy és egy kis városról, a panellétről, a régió mezőgazdaságáról és élelmiszeriparáról), valamint Szűcs Anna (egy kisvárosról és több szociális problémáról a megyén, a régión belül). Csak a teljesség kedvéért: ebbe a csoportba tartozik az EUROSTAT is.

Hat cikket publikált Bognár Virág (Budapestről és nemzetközi konferenciákról), Hörcher Ferencné (az ENSZ HABITAT-ról, lakható nagyvárosokról, fejlesztéspolitikáról), Németh László (egy új városról, turizmusról a megyében és a régióban, vizekről és erdőkről), Pásztor László (új városainkról és egy új könyvről), Sándor István (a területi statisztikai elemzés és tájékoztatás változásáról, a gazdasági fejlődés regionális különbségeiről, a szociális helyzetről, a Vásárhelyi-tervvel érintett kistérségekről), Végh Lajosné (a Széchenyi-terv nyertes pályázatairól és a regionális gazdasági fejlődésről), valamint Vörös Lajos (egy új városról és a vasi törpefalvakról, mikrotérségek vonzerejéről és fejlesztéséről.

Hét tanulmányt írt Erdősi Ferenc (a közlekedésről és a távközlésről – igaz, a professzor két tanulmányát két részletben közöltük a terjedelmük miatt, tehát szigorúan véve 5 cikkről van szó), Gyémánt Richárd (a határon túli magyar közösségek demográfiájáról és egy egyedülálló régióról, a Szandzsákról), valamint Malakucziné Póka Mária (új városokról, nyugdíjasokról, területfejlesztési pénzeszközök felhasználásáról).

Nyolc cikkel jelentkezett Berta Györgyné (új városokról, törpefalvakról, régiós identitásról, ipari parkokról és konferenciaturizmusról), István Tiborné (új városokról, Dél-Alföld külterületeiről, az épített környezetnek az egészségre gyakorolt hatásáról, keresetekről, el-

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 51

maradott megyékről, az ipar teljesítményéről), valamint Lakatos Miklós (a népszámlálások és mikrocenzusok alapján foglalkoztatottságról, ingázásról, lakótelepi lakásokról, az agrártársadalom rétegződéséről).

Kilencszer írt a folyóiratba Novák Zoltán szombathelyi kollégánk (új városokról, a megyei törpefalvakról, Vas gazdaságáról, területfejlesztéséről, Nyugat-Dunántúlnak az uniós csatlakozásra való felkészüléséről), valamint Szalainé Homola Andrea (új városokról, felsőoktatásról, kutatásról, Észak-Magyarország munkaerőpiacáról, szenvedélyek rabságáról és egészséges életmódról).

Tíz írása jelent meg a Területi Statisztikában Sipőcz Balázsnak (ezek leggyakrabban angol eredetiből készített fordítások, szerkesztett közlemények voltak az Európai Unió régióiról, de előfordult köztük francia szerző magyar vonatkozású cikkének ismertetése is), valamint Szigeti Ernőnek (aki az urbanizációról, várossá nyilvánításról, a városok intézményellátottságáról, a nagyközségről mint szerepkörhiányos közigazgatási kategóriáról szólt, illetve új szakkönyveket ismertetett).

Tizenegy Pest megyei új várost mutatott be cikkeiben Sitku Sándorné.

Tizenkét tanulmányt jegyzett Tóth Géza (s ebből csak egyet társszerzőként, Kovács Tiborral). A 3 könyvismertetésen túl fő témái a következők voltak: logisztika, az autópályák területfejlesztő hatása, centrum–periféria viszonyok vizsgálata a hazai közúthálózaton, Magyarország és az Európai Unió területbeosztási rendszere, hazánk idegenforgalmi régiói.

Tizennégy (inkább kisebb, mint nagyobb) dolgozatát helyezte el a folyóiratban e sorok írója. (Ebből egy konferenciaismertetés Kormos Zoltán társszerzővel.) Marosi Lajos egyetlen elemzésének tárgya a bűncselekmények gyakorisága, az új városok közül bemutatta Füzesgyarmatot, további munkái könyvrecenziók, EUROSTAT-os anyagok fordításai-szerkesztései, továbbá a *Területi statisztikai évkönyv* és a *Területi Statisztika* folyóirat elektronikus megjelenésével kapcsolatos gyakorlati ismertetők. Néhány alkalommal a kéziratokkal szemben támasztott követelményeket foglalta össze a szerkesztő – részben ezt a célt szolgálta *A szóra bírt zöld golyóstoll. Kovács Tibor főszerkesztői széljegyzetei* c. memoár is.

Tizenhat (három esetben társszerzővel írt) tanulmányával folyóiratunknak nemcsak legkeresettebb, hanem egyik legtermékenyebb szerzője is Faluvégi Albert. Témái (a teljesség igénye nélkül): a területi fejlődés elemzésének statisztikai módszerei; a kistérségek lehatárolása és fejlettségi különbségei; a területfejlesztés támogatási rendszerének statisztikai megalapozottsága; a kedvezményezett térségek és települések listája; regionális és városi statisztika az Európai Unió követelményei szerint; gazdasági-társadalmi kohézió az EU-ban; területi statisztikai adatbázisok; a statisztikai adatok földrajzi megjelenítése, térinformatika.

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 52

Huszonegy cikkével (melyek közül kettő posztumusz újraközlés az emlékszámban) Kovács Tibor a Területi Statisztikának 7 éven át nemcsak főszerkesztője, hanem meghatározó szerzője is volt. Tanulmányainak terjedelme is a legtekintélyesebb. Mindössze két esetben dolgozott társszerzővel. Cikkei (a megjelenés évével) a következők:

A területi statisztikai információs rendszer és fejlesztésének feladatai (1997);

Vázlatrajz a magyarországi régiókról (1998);

Polémia a magyarországi régiókról? (1999);

Régiók és területi különbségek a közép-európai országokban (1999);

A regionális bruttó hazai termék számításának újabb eredményei (2000);

Becsei József (szerk.): *Társadalomföldrajzi vizsgálatok két évezred találkozásánál* (2000) – könyvismertetés;

Regionális fejlettségi különbségek az Európai Unió tagállamaiban és a tagjelölt országokban (2001);

Kőszegfalvi György – Loydl Tamás: *Településfejlesztés* (2002) – könyvismertetés;

Prológ a statisztikai kistérségi területbeosztás felülvizsgálatához (2002);

A területi fejlettségi különbségek alakulása Magyarországon (2002);

A területbeosztások statisztikai dilemmái (2003);

Szigeti Ernő: *Község, város, jogállás* (A magyar településhálózat közigazgatási térszerkezetének néhány kérdése) (2003) – könyvismertetés;

Agglomerációk, településegyüttesek a magyar településrendszerben (A területbeosztás 2003. évi felülvizsgálatának eredményei) (2003, Tóth Gézával);

A mezőgazdasági termelés tájkörzetei (Néhány gondolat egy elfelejtett területbeosztásról) (2003);

Horváth Gyula (szerk.): A *Kárpát-medence régiói 1. Székelyföld* (2003) – könyvismertetés;

Berta Györgyné (szerk.): *Értékőrző települések a Közép-Dunántúlon* (2003) – könyvismertetés;

Aprófalvainkról – illúziók nélkül (2004);

Baranyi Béla: *A határmentiség dimenziói.* Magyarország és keleti államhatárai (2004) – könyvismertetés;

Kőszegfalvi György: *Magyarország településrendszere.* Történelmi vázlat településrendszerünkről (2004) – könyvismertetés;

Urbanizációs folyamatok és városstatisztika (2005, újraközlés);

Kell-e nekünk régió? Beszélgetés Tóth József professzorral (2005, társszerző: Kerner István).

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 53

Huszonnégy írásával **Kőszegfalvi György** bizonyult a legszorgalmasabb és leghűségesebb szerzőnknek. A bemutatkozó számtól 2001-ig négy nagyobb tanulmányban mutatta be a magyarországi településrendszert, nagyvárosainkat, kisvárosainkat és a hazai községhálózatot. 2005-ben *In memoriam Kovács Tibor* című írásával emlékezett meg pályatársáról. Mind a tíz év alatt rendszeresen írt könyvismertetéseket. Szakirodalombeli tájékozódása töretlen, mint ahogy az a szándéka is, hogy tapasztalatait megossza folyóiratunk olvasóival. (Ifjabb szerzőink figyelmébe ajánlom, hogy létezik és fontos műfaj a recenzióké. Tanulságos, hogy a legrangosabb szerzőink is tollat ragadtak-ragadnak egy-egy arra érdemes szakkönyv értékelésére.)

A repertórium ugyan nem tartalmaz minősítéseket, de a fentiekhez szívesen hozzáteszem, hogy cikkeinket a statisztika, a regionális tudomány, a területfejlesztés, urbanisztika elismert vagy ígéretes szakemberei írták és írják, köztük a Magyar Tudományos Akadémia doktorai is: Almásy Sándor, Bartke István, Erdősi Ferenc, Horváth Gyula, Józan Péter, Kóródi József, Kovacsicsné Nagy Katalin, Kőszegfalvi György, Lengyel Imre, Nemes Nagy József, Nyitrai Ferencné, Rechnitzer János, Süli-Zakar István, Tóth József. Akadémikusok is publikáltak már a Területi Statisztikában, ámbár nem sokan: Demény Pál (az MTA külső tagja), Enyedi György, Marosi Ernő. Kőrösy József akadémikustól az eredeti megjelenés után több mint száz évvel közöltünk cikkrészletet, amelyben filozófiai mélységeket is elérő módon a statisztika tudományát népszerűsítette. Ő ugyan nem ismerhette a folyóiratunkat, de talán mégsem „ékeskedünk idegen tollakkal”, ha a fővárosi statisztikai hivatal alapítóját is szerzőink közé soroljuk…

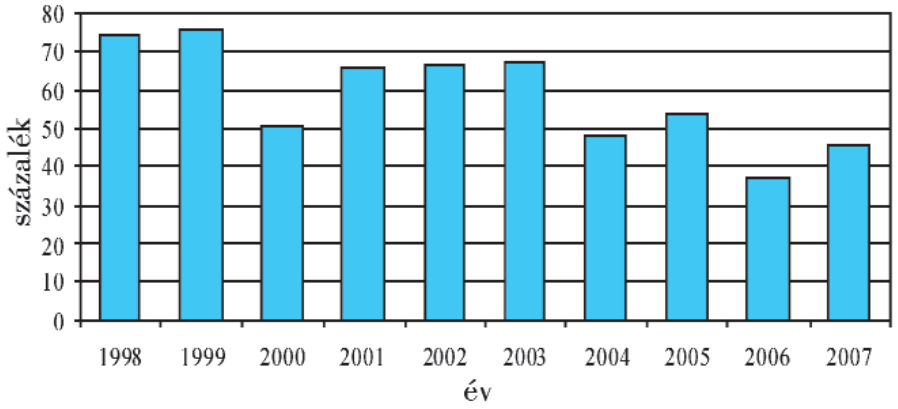
A szerkesztőség elégedett azzal, hogy a Területi Statisztikába doktoranduszok is küldenek tanulmányokat. A publikációs lehetőség biztosításával (és bírálataival, tanácsaival) a Területi Statisztika is hozzájárul a szakmai utánpótlás képzéséhez. Azok nevét sorolom, akik a velünk való együttműködés idején szerezték meg a PhD-minősítést: Bódi Ferenc, Engelberth István, Fekete Attila, Obádovics Csilla, Patik Réka, Tóth Géza. (Ez a sor fél éven belül új nevekkel bővül majd.)

A szerzők közötti tallózás szóba jöhető sok szempontja közül hadd válasszak még ki egyet, ezzel is kifejezendő, mennyire fontosnak tartja a Területi Statisztika a határokon túli magyarlakta területek bemutatását, ottani kollégáink írásainak megjelentetését. Benyovszki Annamária, Györfy Lehel, Kerekes Jenő, Kerekes Kinga, Vincze Mária – ez a névsor erdélyi, de terveink szerint már a tavasszal bővülni fog vajdasági nevekkel.

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 54

Háttérintézmények (többek közt a KSH)

A repertórium kínálja a lehetőséget, hogy megvizsgáljuk: milyen arányban voltak és vannak szerzőink között a KSH munkatársai, illetve a külső szakemberek. A szerkesztőbizottság mindig figyelemmel kísérte ezt az arányt, és igyekezett egyensúlyi helyzetet tartani, bár nehéz megmondani, mi az ideális. Az összes eddig megjelent számot tekintve a KSH-beli szerzők vannak többen: arányuk 57,7%. A tendencia a KSH munkatársainak csökkenő arányát mutatja tíz év alatt háromnegyedes részarányról 50% alá. A spontán folyamat – főleg a külsős kutatók jelentkezése miatt – gyorsabb lett volna, de a mindenkori főszerkesztő és a szerkesztőbizottság igyekezett tartani a KSH-szerzők arányát (1. ábra).

1. ábra. A KSH-munkatársak arányának alakulása a szerzők között

Még kisebb lenne a KSH-beliek aránya, ha a súlyt nem a szerzők személye, hanem cikkeik terjedelme alapján tekintenénk, mert a KSH munkatársai néhány rövid műfajban erősen érintettek, olyanokban, mint az új városaink rovat és a szerkesztőségi közlemények, továbbá azért is, mert különbség van a két „tábor" irodalomismertetési szokásaiban. A KSH-sok leggyakrabban a hivatal anyagaiból dolgoznak, forrásaik maguktól értetődők, és senki nem ösztönzi őket hosszas (és néha eltúlzott) irodalomjegyzékek közlésére.

Városok (falvak), ahol a kéziratot feladták

A szerzők lakóhelye szerint összeállítható azoknak a nagy (ritkán kis) településeknek a listája, ahol a cikkek születtek. (Négy esetben ez nem volt egyértelmű.) A következő felsorolásban szereplő számok a repertórium tételeire utalnak, tehát a Budapest mellett álló 371 nem azt jelenti, hogy ennyi fővárosi szerzőnk volt, hanem azt, hogy ennyi tételnek volt budapesti (társ)szerzője.

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 55

Budapest	371	Veszprém	16
Szeged	55	Gödöllő	14
Pécs	54	Zalaegerszeg	13
Kaposvár	29	Eger	9
Szombathely	29	Kolozsvár	9
Debrecen	26	Tatabánya	9
Miskolc	23	Luxembourg	6
Nyíregyháza	23	Székesfehérvár	6
Szolnok	23	Salgótarján	5
Békéscsaba	18	Szekszárd	3
Győr	18	Szécsény	3
Kecskemét	18	Brüsszel	2

A további településekről egy-egy kézirat érkezett: Bátaszék, Dány, Dunaújváros, Heves, Jászladány, Karcag, Makó, Mezőtúr, New York, Piliscsaba, Pilzen, Salföld, Sopron, Tel Aviv.

A szerzők budapesti lakhelyének túlsúlya nem jelent tematikai túlreprezentáltságot. Pontosabban: nem jelenti ezt automatikusan, hiszen a fővárosban működő KSH-központ, területi statisztikát is művelő kutatóműhely, országos hatókörű területfejlesztési intézmény, valamint önkormányzati szövetség szakírói olyan témákat is feldolgoznak, amelyek nem csupán a közép-magyarországi régióra vonatkoznak, hanem általános érvényűek, vagy pedig Magyarország, illetve az Európai Unió konkrét regionális adatait elemzik. Hasonló megállapítást tehetünk a vidéki városokban működő szerzőkre is, csak körükben kisebb a nem saját (földrajzi) területről írók aránya. Ezt mutatja be a táblázat, amelybe csak a 20-nál nagyobb tételszámú városokat vettem be. Minél lejjebb megyünk a tételek (cikkek) számában, annál erősebben jelentkezik egy-egy konkrét szerző vagy munkaközösség hatása, annál kevésbé alkalmazható a statisztika.

1. táblázat. A szerzői aktivitás néhány jellemzője a városok élmezőnyében (1997. november–2008. január)

A szerzők lakóhelye	Általános szakmai háttér a városban, 2004 után	A saját régióval foglalkozó tételek száma	Azon tételek aránya, amelyek	
			a saját régiójukkal foglalkoznak, %	szerzője KSH-munkatárs, %
Budapest	régióközpont, KSH-központ, a területfejlesztés kormányzati intézményei, egyetemek, kutatóintézetek	55	14,8	58,5
Szeged	régióközpont, KSH-igazgatóság, egyetem	29	52,7	38,2

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 56

A szerzők lakóhelye	Általános szakmai háttér a városban, 2004 után	A saját régióval foglalkozó tételek száma	Azon tételek aránya, amelyek	
			a saját régiójukkal foglalkoznak, %	szerzője KSH-munkatárs, %
Pécs	régióközpont, KSH-igazgatóság, az MTA RKK központja, egyetem	17	31,5	37,0
Szombathely	KSH-képviselet, főiskola	26	89,7	79,3
Kaposvár	KSH-képviselet, főiskola	17	58,6	44,8
Debrecen	régióközpont, KSH-igazgatóság, egyetem	21	80,8	57,7
Miskolc	régióközpont, KSH-igazgatóság, egyetem	20	87,0	87,0
Szolnok	KSH-képviselet, főiskola	11	47,8	82,6
Nyíregyháza	KSH-képviselet, főiskola	15	65,2	73,9

Budapest 55 tétele, amely a fővárosról, agglomerációjáról, Pest megyéről és/vagy Közép-Magyarországról szól, kiugró ugyan, de nem eltúlzott, Szegedhez (Dél-Alföldhöz) vagy Szombathelyhez (Nyugat-Magyarországhoz) mérve még kevésbé az. Megfigyelhető, hogy Budapestnek az arányadatai is jelentősen eltérnek a többi feltüntetett vidéki nagyváros adataitól. Az utóbbiak között külön csoportot alkot Szeged és Pécs, amelyek mind cikkeik (pontosabban tételeik) abszolút számával, mind a saját régión túlnövő tematikával, mind a KSH-n kívüli szerzők aktivitásával kitűnnek.

A saját régióból kilépő témaválasztás a vidéki városokban egyes szerzőkhöz vagy kisebb szerzői kollektívákhoz kötődik. Így például Szegeden Gyémánt Richárd és Petres Tibor egyetemi oktatók sorozatban mutatták be a határon túli magyarság demográfiai viszonyait; Pécsett a Magyar Regionális Tudományi Társaság vándorgyűléseiről születtek beszámolók, és Erdősi Ferenc mutatta be a mobil kommunikációt világrégiók szintjén; Kaposváron egyetemi oktatók értekeztek a területi versenyképességről; Szolnokon KSH-beli szerzők (Sándor István, Végh Lajosné) választották időnként az országos áttekintést.

A kulcsszavak

A repertórium kulcsszóanyaga általában bővebb, mint amit a szerzők maguk megadtak. Ennek egyik oka, hogy a Közlemények rovat cikkeihez csak az utóbbi pár évben adunk meg kulcsszavakat, a korábbi időszakra nézve ezt utólag kellett megtenni, másik oka, hogy az internetes megjelenés, különösen pedig az elektronikus repertórium bevezetése előtt más volt a kulcsszavazás jelentősége és szemlélete. Most arra törekszünk, hogy cikkeink jelenleg tízéves adatbázisában praktikusabban és nagyobb találati aránnyal lehessen a témákat visszakeresni. Ez egyaránt fontos az olvasóknak, a leendő szerzőknek és nekünk, szer-

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 57

kesztőknek. A szerzőket arra kérem, hogy a folyóiratunknak szánt cikkek adatainak gyűjtésekor, és különösen a tanulmány megírása előtt keressék meg a Területi Statisztikában fellelhető előzményeket, ha vannak ilyenek. Arra is kérem őket, hogy kéziratukhoz olyan szavakat és szóösszetételeket nevezzenek meg kulcsszóként, amelyek valóban jellemzik a cikküket, és amelyekről elképzelhető, hogy az olvasó keresni fogja őket. Bár a repertóriumunkban előfordul, de nem ideális kulcsszó a **területi különbségek**, mert ezt a legtöbb cikknél szerepeltetni lehetne. Hiszen minden térbeliség velejárója az együttlétező egységek mássága, különbözősége, amihez képest a hasonlóság ritka, a mutatók egyezése pedig kuriózum. A szerzők eredetileg megadott kulcsszavait a repertórium digitalizálásakor tiszteletben tartottam, így a **területi különbségek**-re rákeresve a Kulcsszavak oszlopban 15 cellában volt találat. Az így fellelt cikkek témái a következők: információs korszak, vállalkozások a budapesti agglomerációban, területi fejlettségi különbségek Magyarországon, a Magyar Statisztikai Társaság Területi Statisztikai Szakosztályának konferenciája Balatonszéplakon, az észak-alföldi régió munkaerőpiaca, a kistérségek jellegzetességei Heves megyében, az infrastruktúra regionális különbségei Magyarországon, a vidéki népesség humánindexe, a villamosenergia-felhasználás Magyarországon. (Az utóbbi cikkek, többszerzősök lévén, többször is szerepeltek a 15 találaton belül.) A tapasztalt tematikai változatosság azt bizonyítja, hogy a szóban forgó kulcsszó nem igazít el megfelelően, helyette esetenként jobb **a kistérségi különbségek vagy a regionális különbségek.**

Vegyük most az **Európai Unió** kulcsszót! Kevés olyan cikk van, amelyikben az uniót ne említené a szerző. Kulcsszóként csak akkor érdemes felvenni, ha az EU-nak kellően nagy súlya van a tanulmányban. 81 tétel kulcsszavai között találtam meg az Európai Uniót, és 124 tétel esetén az EU-t. (Átfedéssel természetesen.) Nem vállalkozom rá, hogy eldöntsem, soke ez vagy kevés. Inkább rámutatok, hogy a két gyakoriság közötti kölönbség a repertórium hibája. A készítése közben formálódott koncepció szerint ugyanis ugyanazon fogalom különféle leírásának, például gyakori rövidítésének minden tételben szerepelnie kellene. Ez a diszkrepancia a jövőben folyamatosan csökkenni fog. (Itt jegyzem meg, hogy a kulcsszavak között szerepeltetjük néhány olyan terminus technicus kétféle leírását, amelyet sokan a közgazdasági helyesírási szótártól eltérően használnak. Ilyen például az élve születés – élveszületés vagy a jelen lévő népesség – jelenlévő népesség páros. Célunk nem a kettősség fenntartása, hanem annak biztosítása, hogy a keresett témát helyesírási szokástól függetlenül meg lehessen találni. Cikkeinkben az akadémiai szabályoknak megfelelő írásmódot igyekszünk alkalmazni. Kétféleképpen adjuk meg a területi információs rendszer rövidítését is: TeIR és TEIR – hátha valaki a kis- és nagybetűk megkülönböztetésével kerestet.)

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 58

Gyakori és ritka kulcsszavak előfordulása

Azért, hogy a keresőfunkció használatához kedvet csináljak, rákerestem néhány találomra kiválasztott kulcsszóra, és a találati gyakoriság alakulását táblázatba foglaltam. A „találomra való kiválasztáskor" arra törekedtem, hogy a kulcsszavak beszédesek legyenek, és zömükben jellemezzék folyóiratunk profilját.

2. táblázat. Néhány kulcsszó előfordulási gyakorisága a repertóriumban (1998. január–2007. november)

Kulcsszó, kulcskifejezés	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1998–2007
Városodás	1	7	12	28	10	6	8	31	0	11	114
Kistérség	3	6	17	4	6	4	13	10	6	14	83
Területfejlesztés	7	11	12	9	5	3	12	6	4	10	79
Ipar	6	8	2	6	12	5	6	0	6	4	55
Támogatás	4	8	9	5	3	1	8	0	6	4	48
GDP	2	8	4	4	8	5	2	1	5	7	46
Munkanélküliség	6	4	8	3	4	5	1	1	0	3	35
NUTS	2	6	5	7	2	1	3	3	5	1	35
Budapest	5	3	3	2	2	4	1	9	1	3	33
Mezőgazdaság	1	6	2	4	7	2	2	0	4	4	32
Agglomeráció	3	2	2	2	1	5	0	7	1	1	24
Vidékfejlesztés	1	3	7	0	1	1	5	2	1	2	23
Innováció	0	0	2	2	4	1	0	6	1	2	18
Határ menti	4	0	0	3	1	0	6	0	2	0	16
Egészségügy	3	0	2	0	0	3	0	1	3	1	13
Regionális tudomány	0	2	0	3	1	0	1	3	3	0	13
Vándorlás	3	1	1	0	1	1	2	0	0	3	12
Térinformatika	0	3	0	1	1	0	0	2	1	3	11
Aprófalvak	0	1	0	0	1	0	5	0	0	3	10
Kereskedelem	0	1	0	0	1	0	3	0	2	2	9

A **városodás** kulcsszó dominanciáját nagyrészt egy valós jelenség, a várossá nyilvánítások gyakorlata okozza. Az 1998-as, 2002-es és 2006-os értéket pedig az, hogy a választások évében nem avatnak új városokat. 2002 elejére az előző éviek sorozata húzódott át. (A 2001-es és 2005-ös 30 körüli gyakoriságnak a magyarázata az, hogy az új városokat bemutató cikkeket társszerzők írták, növelve ezzel a tételszámot.) A tíz év 114-es tételszámában más urbanisztikai cikkek is benne foglaltatnak.

A **kistérség** kulcsszó gyakorisága jól mutatja a szerzőknek a téma iránti figyelmét, ami megfelel az olvasók nagy érdeklődésének is. Három-négy évenként megnövekedett a kis-

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 59

térség kulcsszóval jellemzett tételek (és cikkek) száma. Ez a kistérségi rendszer rendszeres felülvizsgálatával lehet kapcsolatban.

A **munkanélküliség** kulcsszó 2000-ben fordult elő a leggyakrabban, 2004-től pedig sokkal ritkább lett az előfordulása. A kiválasztott kulcsszavak közül ez az, amelynek gyakoriságában tendencia figyelhető meg. Pedig a társadalmi probléma fennáll. Arról, hogy ennek területi aspektusa már nem olyan égető, csak jól dokumentált cikkek győzhetnének meg. Hol vannak?

Az **aprófalvak** helyzetének bemutatása csak 2004-ben volt megfelelő gyakoriságú, és bevallom, ezzel most, e cikk írása közben szembesültem. Szubjektív benyomásom az volt, hogy erre a településcsoportra odafigyelünk. Élénken élt bennem Kovács Tibor elkötelezettsége az aprófalvak lakossága iránt, és az is, hogy 2004-ben tematikus számban foglalkoztunk ezzel a településtípussal. Egyik díjazott pályázati cikkünk ezt a témát vizsgálta Baranya megyei településeken végzett terepmunka segítségével. De egy tanulmány magas színvonala nem helyettesíti a hiányzó mennyiséget. (Mint ahogy a nagy mennyiség nem helyettesíti a színvonalat.)

A Területi Statisztika tanulmányozásához és a repertórium használatához kedvet és jó egészséget kívánok az Olvasónak az újabb évtizedre!

Kulcsszavak: Területi Statisztika, elektronikus repertórium, elektronikus katalógus, folyóirat-szerkesztés, szerzők, kulcsszavak, tárgyszavak, keresési funkció.

joforum73 2008. 02. 27. 23:11 Page 60